



читача з історією сходознавчих та візантиністичних досліджень на українських землях упродовж двох минулих століть. Загалом словник налічує 314 біографіями сходознавців та візантиністів українського походження, а також інших національностей, – учених, які провадили й провадять свої студії в Києві, Львові, Луганську, Одесі, Харкові, Криму, інших наукових центрах України (с. 25–254). Завершує книгу “Список основних скорочень” (с. 255–259).

Попри свій академічний характер, видання містить пропуски у переліку сходознавців та візантиністів. У ньому немає довідки про українського тюрколога Євгена Завалинського, котрий, поряд з О. Прицаком, уособлював український сходознавчий осередок Львова 1930-х – початку 1940-х рр.¹ Також місце у довіднику біографію про соратника А. Ковалівського – сходознавця Ноя Рашбу. Дивує й відсутність гасла про всесвітньо відомого візантиніста Ігоря Шевченка.

Та незважаючи на ці інформаційні прогалини у словнику, спричинені радше станом дослідження історії українського сходознавства та візантиністики, аніж неухважністю упорядників, він засвідчує, що наукові студії про Схід мають давню традицію й протягом останніх двадцять років інтенсивно розвиваються, доказом чого є нове покоління

фахівців, біографіями яких також подані у виданні. Рецензована книга, становлячи вагомий внесок у вивчення історії сходознавства, візантології й загалом української науки, є цінним довідковим виданням для досліджень біографістики, просопографії та інших напрямків історичного знання.

Примітки:

¹ Про нього див.: *Фелонюк А.* Євген Завалинський – призабутий тюрколог (З історії українського сходознавчого осередку Львова 1930-х – початку 1940-х років) // *Український археографічний щорічник*. Нова серія. – К., 2010. – Вип. 15. – С. 298–323.

Андрій ФЕЛОНЮК (Львів)

Нові видання

Реєстр особових гербів Українського геральдичного товариства / Ред. А. Б. Гречило. – Львів, 2009. – Вип. 13. – 20 с.; Львів, 2010. – Вип. 14. – 20 с.; – Вип. 15. – 20 с. – ISSN 2075-1540.

Продовження публікацій сучасних особових гербів, внесених до реєстру Українського геральдичного товариства.

Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Генеалогія та геральдика. Збірка наукових праць / Відп. ред. Г. В. Боряк; упоряд. В. В. Томазов. – Київ: Інститут історії України, 2010. – Ч. 17. – 216 с.

Збірка наукових праць розрахована на фахівців в галузі спеціальних знань історичної науки, архівних, бібліотечних, музейних працівників, викладачів, аспірантів, студентів вузів гуманітарного профілю.





Поліщук В. Князі Масальські на Волині у XVI столітті за документами Державного історичного архіву Литви (руська титулована знать у просторі Великого Князівства Литовського). – Київ: НАН України, Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, 2007. – 88 с. – ISBN 978-966-02-4624-9.

У роботі досліджується одне з відгалужень роду князів Масальських (з чернігівських Рюриковичів) у межах Великого Князівства Литовського. З'ясовуються обставини їх появи на Волині у XVI ст. та правовий статус землеволодіння. Реконструйовано родовід князя Івана Федоровича та ступінь включеності у місцеві корпорації магнатів і шляхти. Уперше публікуються документи 1539–1581 рр. з фонду Масальських Державного історичного архіву Литви у Вільнюсі. Подано класифікацію документів згідно з їх різновидами та специфікою продукування й призначення.

* * *



Генеалогія української шляхти. Послужні списки погарської шляхти 1772–1781 рр. “Описаніє” ніжинської шляхти 1784 р. / Упор. та вст. сл. І. Сутий. – Київ: Темпора, 2008. – 232с. – ISBN 966-82-01-29-9.

Публікація є продовженням генеалогічних досліджень О. Лазаревського, В. Могилевського, Г. Милорадовича. Вона містить 119 документів, які були зібрані у XVIII ст. на вимогу російської влади українськими урядовцями. Ця збірка знайомить нас з соціальним та етнічним походженням, сімейним і майновим станом, рівнем освіти, службовою кар'єрою шляхти, розкриває механізм політики Російської імперії щодо інкорпорації української еліти до складу російського дворянства та відношення самої шляхти до цієї політики. Видання підготовлене за матеріалами фондів Чернігівського історичного музею ім. В. В. Тарновського та розраховане на істориків, генеалогів, студентів істориків, а також усіх шанувальників вітчизняної історії.

* * *



Войтович Л., Целуйко О. Спеціальні історичні дисципліни. Зошит 2. Генеалогія. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 118 с.

У навчальному посібнику розкрито значення генеалогії як спеціальної історичної дисципліни, висвітлено становлення генеалогії як науки та розвиток української генеалогії. Автори запропонували методику оформлення генеалогічних даних, критерії збору і систематизації генеалогічних даних, основні генеалогічні поняття і терміни. Також проаналізовано генеалогічні джерела та окреслено методику встановлення генеалогічних фактів. У кінці посібника вміщено додатки (латиномовні терміни свояцтва і спорідненості, латинську і польську стану титулатуру, таблиць про ранги та інші допоміжні матеріали), літературу (277 позицій) та для прикладу, генеалогічні розписи Ангелів, Арпадів та Острозьких.

* * *



Імена, повернуті із забуття / За матеріалами судових справ репресованих селян 1929–1950-х років, що зберігаються у Державному архіві Кіровоградської області. – Кіровоград: Державний архів Кіровоградської області, 2008. – 130 с. – ISBN 978-966-8225-32-1.

Матеріали із судових справ репресованих селян, опубліковані у збірнику, детально розкривають методи та форми дії репресивного апарату держави щодо селянства, яке чинило спротив грабіжницькій політиці влади у сільській місцевості сучасної Кіровоградської області у період 1929–1937 рр. У документах висвітлюються глибинні процеси, що відбувалися в аграрному секторі України, сутність яких знайшла свій прояв у занепаді сільського господарства, що, прешті, призвело до масового голоду.

* * *



Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. – Київ: Критика, 2008. – 472 с. – ISBN 966-8978-14-5. – (Друге доповнене видання).

Монографію присвячено історії упривілейованого стану на теренах України у складі Великого князівства Литовського та Корони Польської, формуванню з розмаїтих груп військовослужбового населення та князівської верхівки єдиного “шляхетського народу” та його розвитку протягом понад двох століть від входження руських земель до ВКЛ й аж до козацької революції 1648 р. Головним об’єктом авторської уваги є витоки та соціальна структура української знаті, її персональний і чисельний склад, правовий і майновий статус елітарних груп.

Перше видання книжки, підготованої ще наприкінці 1980-х рр., вийшло у світ 1993 р. й одразу перетворилося на інтелектуальний бестселер, а відтак і бібліографічний раритет, зокрема завдяки тому, що ця розвідка відкривала або й сама фактично створювала цілу предметну ділянку, що її відтоді активно та плідно досліджують вітчизняні й зарубіжні науковці. Нове видання істотно переглянуто, насамперед під фактографічним і термінологічним оглядом, виправлено та доповнено. Найгрунтовнішого доопрацювання зазнали біографічні та генеалогічні дані, вміщені у численних таблицях і схемах.

* * *



Ворончук І. О. Родоводи волинської шляхти XVI – першої половини XVII ст.: реконструкція родинних структур: методологія, методика, джерела. – Київ: Вища школа, 2009. – 511 с., іл. – ISBN 978-966-642-406-1.

У праці розкрито методологію та методику реконструкції шляхетських родинних структур Волині XVI – першої половини XVII ст. Подано детальний аналіз різноманітної документації актових книг гродських і земських судів Волині цього періоду, що сприяло відновленню як окремих родинних структур, так і цілих шляхетських родів. Вміщено та схарактеризовано уживану в актах XVI–XVII ст. термінологію спорідненості, описано процедуру генеалогічних реконструкцій. Долучено генеалогічні таблиці реконструйованих на документальній основі родоводів волинської шляхти, відновлених за описаною технікою та процедурами.

* * *



Каталог метричних книг державного архіву Волинської області (1600-1933): Спеціальний довідник. – Луцьк: Надтир’я, 2009. – 588 с. – ISBN 978-966-517-650-3.

Пропоноване інформаційно-довідкове видання включає відомості про всі метричні книги за 1600–1933 рр., що перебувають на зберіганні в ДАВО. Нове видання буде відчутною підмогою дослідникам, пересічним фомадянам різних віросповідань у дослідженні свого родоводу.

* * *



Зведений каталог метричних книг, що зберігаються в державних архівах України: міжархів. довідник: Том 1: Метричні книги у фондах державних архівів Волинської, Дніпропетровської, Закарпатської областей / Упоряд.: С. Зворський, М. Ковтун. – Київ: Держкомархів України, Укр. наук.-досл. ін-т архів, справи та документознавства, 2009. – 810 с. – ISBN 966-8225-30-7.

Багатотомний міжархівний довідник “Зведений каталог метричних книг, що зберігаються в державних архівах України” включає відомості про колекції зазначених книг, що відклалися в деяких центральних архівах України та в



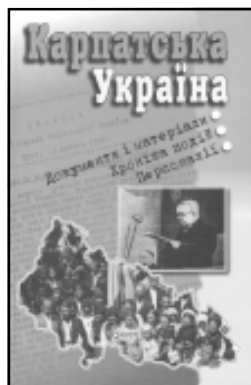
державних архівах областей України. До тому 1 включено відомості про метричні книги, що знаходяться у фондах державних архівів Волинської, Дніпропетровської та Закарпатської областей.

* * *

Нескінченна подорож: Книга пам'яті Ореста Мацюка / Уклад. Г. Сварник, І. Сварник, Б. Якимович. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 372 с., іл., портр. – ISBN 978-966-613-633-9.

У збірнику, присвяченому пам'яті директора Центрального державного історичного архіву України у Львові, відомого українського історика й архівіста Ореста Ярославовича Мацюка (1932–1999), опубліковано наукові статті, спогади колег, друзів, родини.

* * *



Карпатська Україна: Документи і матеріали. Хроніка подій. Персоналії. У двох томах. – Том 1. Карпатська Україна. Документи і матеріали / Упоряд. О. Д. Довганич; О. М. Корсун, О. М. Пагіря та ін. – Ужгород: ПРАТ “Видавництво “Закарпаття”, 2009. – 755 с. – ISBN 966-347-019-4.

Карпатська Україна: Документи і матеріали. Хроніка подій. Персоналії. У двох томах. – Том 2. Карпатська Україна. Хроніка подій. Персоналії / Упоряд. С. Д. Федака; передмова О. М. Корсун, О. М. Пагіря та ін. – Ужгород: ПРАТ “Видавництво “Закарпаття”, 2010. – 776 с. – ISBN 966-347-019-4.

Документальна книга у двох томах про один із найзагадковіших феноменів українського державотворення – Карпатську Україну, в якій всебічно представлені труди і дні її формування, розбудови та руйнації за умов терористичних актів двох великих європейських держав – Угорщини й Польщі (1938–1939), окупації гортіївською Угорщиною за згодою гітлерівської Німеччини (1939–1944) та входження до складу радянської держави (1944–1946), йде до читача вперше. Тематично двотомник поєднаний з виданнями редколегії обласного тому “Реабілітовані історією” у двох книгах та наступними збірниками – “Криваві тіні Кремлю” (2006), “Тернистий шлях до України...” (2007), “Закарпатські втікачі в СРСР. 1939–1941” (2008). У першому томі подано найповніший на сьогодні обсяг архівних документів і матеріалів з фондів ГДА СБУ, архіву УСБУ в Закарпатській області, ЦДАВО, ЦДАГО, ДАЗО, архіву ОУН в Києві та окремих московських архівів. У другому томі вміщено хроніку подій Карпатської України на основі широкого, відомого нині масиву джерел. З належною повнотою, наскільки це дозволяють доступні нині джерела, охарактеризовано постаті творців Карпатської України.

* * *



Державний архів Житомирської області. Каталог метричних книг. – Т. 1: Римо-католицизм; греко-католицизм; лютеранство; іудаїзм / Упор.: О. Г. Бовсунівська, В. В. Будішевська, Р. Ю. Кондратюк, Н. Г. Кравчук. Державний архів Житомирської області. – Житомир: вид-во “Волинь”, 2010. – 160 с. – ISBN 978-966-690-126-5.



Державний архів Житомирської області. Каталог метричних книг. – Т. 2: Православ'я / Упор.: О. Г. Бовсунівська, В. В. Будішевська, Р. Ю. Кондратюк, Н. Г. Кравчук. Державний архів Житомирської області. – Житомир: вид-во “Волинь”, 2010. – 604 с. – ISBN 978-966-690-132-6.

Пропонований довідник започатковує довідкове видання у рамках видавничої програми “Каталог метричних книг Державного архіву Житомирської області”. До уваги читача представлено інформацію про склад і зміст метричних

книг п'яти конфесій, що знаходяться на зберіганні у Державному архіві Житомирської області. Комплекс метричних книг охоплює значний географічний простір. За чинним адміністративно-територіальним поділом – це території сучасних Житомирської, Рівненської, Волинської, частково Хмельницької та Тернопільської, Вінницької, Кіровоградської, Київської, Одеської, Черкаської областей, Республіки Молдова. Найдавніші документи належать до кінця XVII ст. Масове формування метричних джерел розпочалося з 1795 р. – від часу створення Волинської єпархії.

* * *

Автореферати

Кривошея Ірина Іванівна, Козацька старшина Переяславського полку (1648–1782). Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Київ, 1998.

* * *

Войтович Леонтій Вікторович, Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.): склад, суспільна і політична роль. Автореферат дисертації д-ра. іст. наук. – Львів, 2001.

* * *

Маслійчук Володимир Леонтійович, Козацька старшина слобідських полків другої половини XVII – першої третини XVIII ст. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Харків, 2001.

* * *

Дячук Леонтій Володимирович, Історико-правові записки українського дворянства (кінця XVIII – поч. XIX ст.) як пам'ятки історичної думки. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Київ, 2001.

* * *

Собчук Володимир Дмитрович, Знать Південної Волині на схилі середніх віків: Історико-генеалогічне та історико-географічне дослідження. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Львів, 2002.

* * *

Кіцак Володимир Миронович, Депортація українців з Польщі в УРСР у 1944–1946 рр. та їх соціально-економічна адаптація. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Чернівці, 2003.

* * *

Березовська Тетяна Всеволодівна, Рід Аркасів: просопографічний портрет на історичному тлі доби. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Одеса, 2003.

* * *

Голубчик Ганна Данилівна, Рід Марковичів-Маркевичів у культурно-громадському житті України: “нова сімейна історія”. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Дніпропетровськ, 2003.

* * *

Целуйко Олександр Петрович, Рід Даниловичів у кінці XVI – на початку XVIII ст.: історико-генеалогічне дослідження. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Львів, 2003.

* * *

Барабаш Наталя Олександрівна, Рід Білозерських та культурний світ України XIX – поч. XX століття: нові методологічні підходи. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Дніпропетровськ, 2004.

* * *

Адамовський Володимир Іванович, Депортації населення України в першій половині XX століття: причини, наслідки, шляхи повернення на Батьківщину. Автореферат дисертації канд. іст. наук. – Харків, 2004.

* * *